

מאזן ודוח כספי

ליום 31 בדצמבר 2014

מאזן ודוח כספי

ליום 31 בדצמבר 2014

תוכן עניינים

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופה ינואר-דצמבר 2014, דוח מינהלה.....7

דוחות כספיים ליום 31 לדצמבר 2014

33.....	דוח רואה החשבון המבקר.....
34-35.....	דוחות על המצב הכספי.....
36.....	דוחות על הביצוע הכספי.....
37.....	דוחות על השינויים בגרעון בהון.....
38-39.....	דוחות על תזרימי המזומנים.....
40-84.....	באורים לדוחות הכספיים.....
87.....	דין וחשבון של אקטואר המוסד.....

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי
לתקופה ינואר - דצמבר 2014 דוח מינהלה

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופה ינואר – דצמבר 2014 דוח מינהלה

דוח המינהלה לתקופה ינואר - דצמבר 2014, סוקר את השינויים העיקריים בפעילות המוסד לביטוח לאומי (להלן - "המוסד") במהלך תקופה זו. דוח המינהלה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כמקשה אחת.

א. תאור כללי

המוסד הוא תאגיד כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד הוקם בשנת 1954 ומעניק מאז הטבות וביטוח סוציאלי לתושבי מדינת ישראל על פי "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995" (להלן - החוק).

בחוק הביטוח הלאומי מעוגנות תוכניות לביטוח זקנה ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופרוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד שירותי שיקום והכשרה מקצועית לנכים, לאלמנות ולנפגעי איבה, שרותי סיעוד ושירותי ייעוץ לקשישים.

המוסד מופקד גם על ביצוע חוקים נוספים והסכמים בתחום הביטוח הסוציאלי, החשוב בהם הוא חוק הבטחת הכנסה שנועד להגן על כל משפחה בישראל מפני אובדן הכנסה ולהבטיח קיום בסיסי לאוכלוסיות נזקקות. כמו כן במקרים בהם בחרה המדינה לתגמל אוכלוסיות מסוימות למרות שלא צברו זכויות ביטוחיות, המוסד אינו אלא צינור להעברת כסף זה - תשלום קצבה לא ביטוחית (קצבה הממומנת על ידי הממשלה).

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן - "חוק הבריאות"). על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, על פי סעיף 13(א)(5) לחוק הבריאות מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה, כפי שנקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות למוסד. המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

ב. סביבה עסקית

המוסד כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995, והתקנות שהותקנו על פיו.

ג. מצב כספי

תמצית דוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>נכסים</u>
		<u>נכסים שוטפים:</u>
4,131	4,470	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
1,362	1,327	חובות הציבור
922	764	נכסים שוטפים אחרים
6,415	6,561	
		<u>נכסים שאינם שוטפים:</u>
216,000	227,042	איגרות חוב של ממשלת ישראל
5,093	5,016	ממשלת ישראל
1,206	1,280	נכסים אחרים
222,299	233,338	
228,714	239,899	<u>סך הכל נכסים</u>
		<u>התחייבויות</u>
		<u>התחייבויות שוטפות</u>
4,687	4,936	
		<u>התחייבויות שאינן שוטפות:</u>
5,211	5,520	התחייבויות בגין זכויות עובדים
464,982	521,937	קרנות הביטוח
307	250	התחייבויות אחרות
470,500	527,707	
(246,473)	(292,744)	<u>גרעון בהון</u>
228,714	239,899	<u>סך הכל התחייבויות וגרעון בהון</u>

סך המאזן ליום 31.12.2014 מסתכם ב- 239,899 מיליוני ש"ח לעומת 228,714 מיליוני ש"ח ליום 31.12.2013.

הנכסים השוטפים ליום 31.12.2014 הסתכמו ב- 6,561 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 2.7% מסך המאזן. הנכסים השוטפים ליום 31.12.2013 אשר הסתכמו ב- 6,415 מיליוני ש"ח היוו גם כ- 2.8% מסך המאזן באותו מועד.

ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2014 הסתכמו ב- 4,936 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 2% מסך המאזן, לעומת ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2013 אשר הסתכמו ב- 4,687 מיליוני ש"ח והיוו גם כ- 2% מסך המאזן באותו מועד.

נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2014 הסתכמו ב- 233,338 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 97% מסך המאזן, לעומת נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2013 אשר הסתכמו ב- 222,299 מיליוני ש"ח והיוו גם כ- 97% מסך המאזן באותו מועד.

התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2014 הסתכמו ב- 527,707 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 220% מסך המאזן, לעומת התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2013 אשר הסתכמו ב- 470,500 מיליוני ש"ח והיוו כ- 206% מסך המאזן באותו מועד. עיקר הגידול בהתחייבויות שאינן שוטפות נובע מהגידול בקרנות הביטוח בשל עלייה במספר הזכאים הנכללים בחישוב קרנות הביטוח והשינוי בין וקטור הריביות 2014 לעומת 2013.

הגרעון בהון ליום 31.12.2014 הסתכם ב- 292,744 מיליוני ש"ח לעומת 246,473 מיליוני ש"ח ביום 31.12.2013. השינוי בגרעון בהון נובע בעיקר מתוספת בגרעון נטו השנה שהסתכם ב- 46,270 מיליוני ש"ח.

חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח –

במהלך שנת 2014 בחן המוסד את אופן הטיפול וניהול החובות בגין דמי ביטוח וגמלאות שנצברו עם השנים. במסגרת זו הוקמה ועדה לשם גיבוש המלצות לטיפול בנושא ובכלל זה קביעת מדיניות של ניהול החובות במערכות המידע התפעוליות של המוסד, בחינת מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים והמלצות בדבר הכללים למחיקת חובות אבודים.

בחודש אוגוסט 2014 פורסם תיקון לחוק לפיו תחול התיישנות על גביית חובות על ידי המוסד, באופן שיהיה ניתן לדרוש תשלום חוב דמי ביטוח תוך 7 שנים לכל היותר מהמועד לתשלום. תחולת התיקון הינה החל מיום 1 בינואר 2015 והוא יחול על תשלום דמי ביטוח שהמועד לתשלום הינו מאותו מועד ואילך וגם על דמי ביטוח שבמועד התחילה טרם חלפו 7 שנים מהמועד לתשלום. על פי התיקון, על חובות שנוצרו משנת 1999 ואילך, ההתיישנות לא תחול ובלבד שהמוסד ישלח לחייבים דרישה לתשלום עד ליום 30 ביוני 2016.

למוסד קיימים חובות נוספים שטרם הוכרו בדוחות הכספיים, משום שאינם ניתנים בשלב זה לאימות ו/או מתייחסים לאוכלוסיית חייבים שנכון למועד הדוח הכספי טרם הוחלט על ביצוע פעולות אקטיביות לגביית חובם, ואינם עומדים בכללי ההכרה כנכס בהתאם לכללים החשבונאיים החלים על המוסד. המוסד פועל לטיוב כולל של מערך החובות ובכלל זה חובות אלו.

איגרות חוב של ממשלת ישראל

המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי משרד האוצר. האיגרות המונפקות הן משני סוגים בתנאים המופרטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים. האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה, המשולמת אחת לשישה חודשים.

- איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל- 20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כאשר מדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.
- איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כאשר מדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2014 היה 0.56% (שנה קודמת 1.47%).

החל משנת 2009 איגרות החוב מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי מזומנים לפי וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

השווי ההוגן של איגרות החוב ליום 31 בדצמבר 2014 הינו 227,042 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 216,000 מיליוני ש"ח)
העלות המותאמת של איגרות החוב ליום 31 בדצמבר 2014 הינה 180,404 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 176,693 מיליוני ש"ח).

בשנת הדוח השקיע המוסד 14,500 מיליוני ש"ח באיגרות חוב. פדיון איגרות חוב בשנת 2014 הסתכם בכ- 10,613 מיליוני ש"ח.

נכסים אחרים -

נכסים אחרים כוללים רכוש קבוע בסך של 895 מיליוני ש"ח (מתוכם - 793 מיליוני ש"ח בגין קרקע ומבנים). החל משנת 2012 הקרקע המבנים מוצגים על בסיס מודל הערכה מחדש. על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים שבבעלותו, התקשר המוסד עם שמאי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים והשווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. יום ההערכה מחדש הינו 31 בדצמבר 2012. עקב השימוש במודל הערכה מחדש, ההון של המוסד כולל קרן הערכה מחדש שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2014 הינה 152 מיליוני ש"ח.

קרנות הביטוח -

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי המבוטחים, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות לגימלה. קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי טווח. הקרנות מבוססות על תחשיביים אקטואריים, על בסיס הנחות יסוד שנקבעו על ידי מנהלת המוסד.

חישוב ההתחייבויות נערך על פי זכאות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינוי בסכום הקיצבה המועדכן נכון למועד החישוב.

קרנות הביטוח מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח הינם וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2014 לעומת שנה קודמת הסתכם ב- 56,955 מיליוני ש"ח. ההשפעה שנרשמה בדוח על הביצוע הכספי הינה 57,097 מיליוני ש"ח (ההפרש נזקף לחובת האוצר בגין חלקו בקרנות הביטוח בענפים: סיעוד ונכות כללית).

פרסום דו אקטואר תלת שנתי -

ביולי 2013 פרסם המוסד, בהתאם לדרישה בסעיף 24 (ב) לחוק הביטוח הלאומי, דוח אקטוארי תלת שנתי (להלן: "דוח מלא") המבוסס על נתוני 31.12.2010. דוח מלא קודם פורסם לפני 15 שנה והתבסס על נתוני 31.12.1995.

אחת ממטרות הדוח המלא היא מתן תמונת מצב אקטוארית ארוכת טווח מלאה, המאפשרת בחינה של שינויים נדרשים, במידת הצורך, לשמירה ושיפור מצבו הפיננסי של המוסד. בשונה מהדוחות הכספיים, המציגים תמונת מצב התקפה למועד הדוח הכספי וההתחייבות האקטוארית המוצגת בגין ארבעה ענפים בלבד עבור האוכלוסייה הזכאית לגמלה, הדוח המלא מרחיב ומציג תמונה מלאה של מחויבות המוסד לטווח ארוך וכולל אוכלוסייה שעדיין אינה זכאית לגמלה במועד הדוח.

הנתונים הכלולים בדוח המלא מתייחסים לגמלאות גבייתיות הנמצאות באחריות המוסד ואינם כוללים תחשיב עבור גמלאות שהינן באחריות גופים אחרים שפועלים עם המוסד בהתאם לסעיף 9 בחוק.

עיקרי מסקנות הדוח המלא הם שבהתאם למצב הנוכחי המוסד לא יוכל לעמוד במלוא התחייבויותיו בעוד כשלושים שנה.

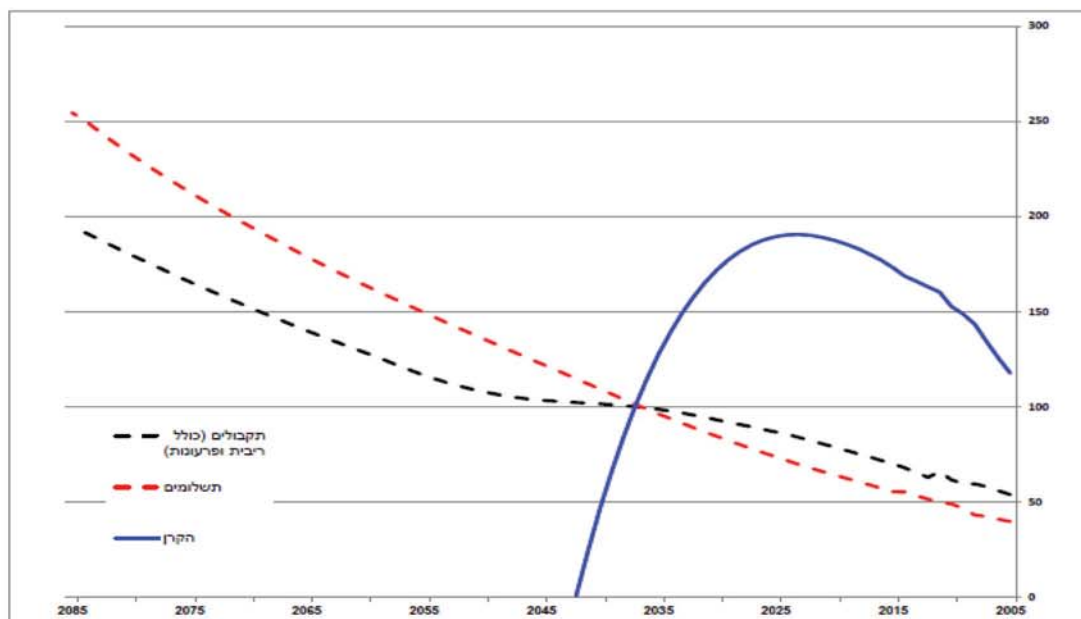
הדוח המלא בוחן מספר תרחישים המציגים דחיה של המועד בו נכסי המוסד, המושקעים באג"ח מיועד המונפקים ע"י המדינה, יאזלו, ביניהם: גידול ראלי בשכר ב- 1%, גידול בפריון, דחית גיל הפרישה, הקטנת קצבאות ועוד. בכל אחד מהתרחישים נכסי המוסד אוזלים לא יאחר משנת 2050, מלבד התרחיש בו קיימת הנחה של גידול שכר שנתי של 1%, שבו אוזלים נכסי המוסד עד לשנת 2071.

במסגרת הדוח מוצגת ההתפתחות ביתרת הגרעון התזרימי של המוסד על פני השנים. יתרה זו מחושבת כהפרש בין התקבולים השוטפים (דמי ביטוח ומימון האוצר - ללא תקבולים בגין ריבית ופירעונות) לבין התשלומים. כמו כן, מציג הדוח את ההשפעה ההולכת וגדלה של הגרעון התזרימי שיווצר על תשלומי האוצר הנדרשים לכיסויו.

על פי הדוח, בטווח הארוך, היות ותשלומי המוסד צפויים לגדול בקצב מהיר יותר מאשר תקבולי המוסד, בשנים הבאות הריבית וגם הקרן ישלימו את הפער בין התקבולים לתשלומים ולפי הדוח כבר בשנת 2030 הגרעון התזרימי צפוי להגיע לסך של כ- 13.5 מיליארדי ₪.

לפיכך, כאשר המוסד יידרש לממן את הוצאותיו מריבית ו/או פירעונות שהוא מקבל מהאוצר ואינו משקיע אותם בחזרה באג"ח מדינה, ייווצר "עומס" על הגירעון בתקציב המדינה ובהמשך האוצר אף יידרש להזרים כסף למוסד בנוסף על התשלומים השוטפים שמעביר אליו בהתאם להוראות הקיימות, זאת על מנת לכסות את הגירעון שייווצר למוסד, כך שהמוסד יוכל לעמוד בהתחייבויותיו.

גרף תחזית תזרימים - תקבולים ותשלומים של המוסד, ויתרות הקרן.

הגרף מציג את קצב השתנות הגידול של התשלומים בעתיד לעומת הגידול של התקבולים וכתוצאה מכך ההשפעה על הקרן.

על פי הגרף ניתן לראות כי בעתיד, התשלומים צפויים לגדול בקצב מהיר יותר מאשר התקבולים ולכן בשנים הבאות הריבית וגם הקרן ישלימו את הפער בין התקבולים לתשלומים. מצב זה מאט את קצב הגידול של הקרן, עם השנים הקרן תתחיל לקטון (שנת 2024) עד שתתרוקן (בשנת 2042), כך שהמוסד צפוי להימצא בגירעון תזרימי וללא מימון ממשלתי נוסף הוא לא יהיה מסוגל לשלם את מלוא התחייבויותיו על פי חוק.

ד. תוצאות הפעילות:

תמצית דוחות על הביצוע הכספי (במיליוני ש"ח):

<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>הכנסות</u>
			הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
34,540	37,062	39,208	הכנסות מדמי ביטוח
18,145	18,195	17,049	הכנסות מהעברות
52,685	55,257	56,257	
			הכנסות מעסקאות חליפין:
21,568	8,863	14,965	הכנסות מימון
405	721	586	הכנסות אחרות
21,973	9,584	15,551	
74,658	64,841	71,808	סך הכל הכנסות
			הוצאות
55,578	58,041	59,631	גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות)
56,971	25,274	57,097	גידול בקרנות הביטוח
1,293	1,449	1,350	שכר ואחרות
113,842	84,764	118,078	סך הכל הוצאות
(39,184)	(19,923)	(46,270)	גרעון נטו לשנה

הכנסות מדמי ביטוח:

הכנסות המוסד מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (כולל שיפוי האוצר) בשנת 2014 הסתכמו ב- 39,208 מיליוני ש"ח לעומת 37,062 מיליוני ש"ח בשנת 2013 המשקפות עלייה של 5.8%.

הגידול בהכנסות דמי הביטוח הושפעו הן מהצמיחה במשק והן משינויי חקיקה, כדלהלן:

- גידול כולל בנפח השכר החייב בדמי ביטוח של 4.2%, המבטא עלייה של 2.1% בשכר הממוצע החודשי ו- 2.1% במספר המועסקים, לעומת שנת 2013.
- הגדלת שיעור דמי הביטוח ממעסיקים, בינואר 2014, ב-0.25% (משכר העובד מעל 60% - שיעור רגיל), המשקף גידול של כ-0.5 מיליארד ש"ח לעומת שנה קודמת.

פירוט הכנסות מדמי ביטוח (במיליוני ש"ח):

<u>דמי ביטוח מעסיקים</u>	2014	2013	גידול (קיטון) ב- %
הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים	33,351	31,587	5.6
שיפוי אוצר	2,394	2,297	4.2
שינוי בהפרשה לחובות מסופקים	(144)	(287)	5.5
סה"כ דמי ביטוח מעסיקים	35,601	33,597	6

<u>דמי ביטוח לא שכירים</u>	2014	2013	גידול (קיטון) ב- %
הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים	3,420	3,285	4.1
שיפוי אוצר	186	175	6.3
שינוי בהפרשה לחובות מסופקים	1	5	4.2
סה"כ דמי ביטוח מלא שכירים	3,607	3,465	4.1

<u>סה"כ הכנסות מדמי ביטוח</u>	2014	2013	גידול (קיטון) ב- %
	39,208	37,062	5.8

התפלגות הכנסות דמי ביטוח לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

גידול ב- %	2013	2014	<u>דמי ביטוח מעסיקים</u>
4.3	14,419	15,040	זקנה ושארים
4.3	5,284	5,509	נכות כללית
8.9	641	698	סיעוד
16.4	3,073	3,577	נפגעי עבודה
6.1	295	313	נפגעי תאונות
8	2,798	3,022	אמהות
4.5	6,164	6,442	ילדים
8.7	769	836	אבטלה
6.3	144	153	פשיטת רגל
10	10	11	הענקות מטעמי צדק
6.0	33,597	35,601	סה"כ

גידול ב- %	2013	2014	<u>דמי ביטוח מלא שכירים</u>
4.1	1,612	1,678	זקנה ושארים
3.9	567	589	נכות כללית
3.2	62	64	סיעוד
5	200	210	נפגעי עבודה
-	32	32	נפגעי תאונות
4.5	264	276	אמהות
4.1	727	757	ילדים
-	1	1	הענקות מטעמי צדק
4.1	3,465	3,607	סה"כ

הכנסות מהעברות – הכנסות מתקציב המדינה על פי סעיף 32 לחוק:

סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד בענפי הביטוח: זקנה ושארים, נכות, סיעוד, אמהות וילדים.

ההכנסות מתקציב המדינה הסתכמו בשנת 2014 ב- 17,049 מיליוני ש"ח לעומת 18,195 מיליוני ש"ח בשנת 2013, קיטון של כ- 6.3%. הקיטון נובע בעיקר משיעור השתתפות המדינה בענף ילדים, כדלקמן -

שיעור ההשתתפות המשוקלל בענף ילדים בשנת 2014 עמד על 169.94% לעומת 195.33% בשנה קודמת - ירידה של 13%. מנגד קיים גידול בתקבולי המוסד מדמי ביטוח בענף ילדים של כ-4% (המשמשים בחישוב בסיס התקצוב) שגרם לירידה נטו של 9.5%, כדלהלן.

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה לפי הענפים המתוקצבים (במיליוני ש"ח):

ענף	2014	2013	גידול (קיטון) ב- %
זקנה ושארים	2,839	2,734	3.8
נכות כללית	808	784	3.1
סיעוד	981	976	0.5
אמהות	268	271	(1.1)
ילדים	12,148	13,425	(9.5)
הענקות מטעמי צדק	5	5	-
סה"כ	17,049	18,195	(6.3)

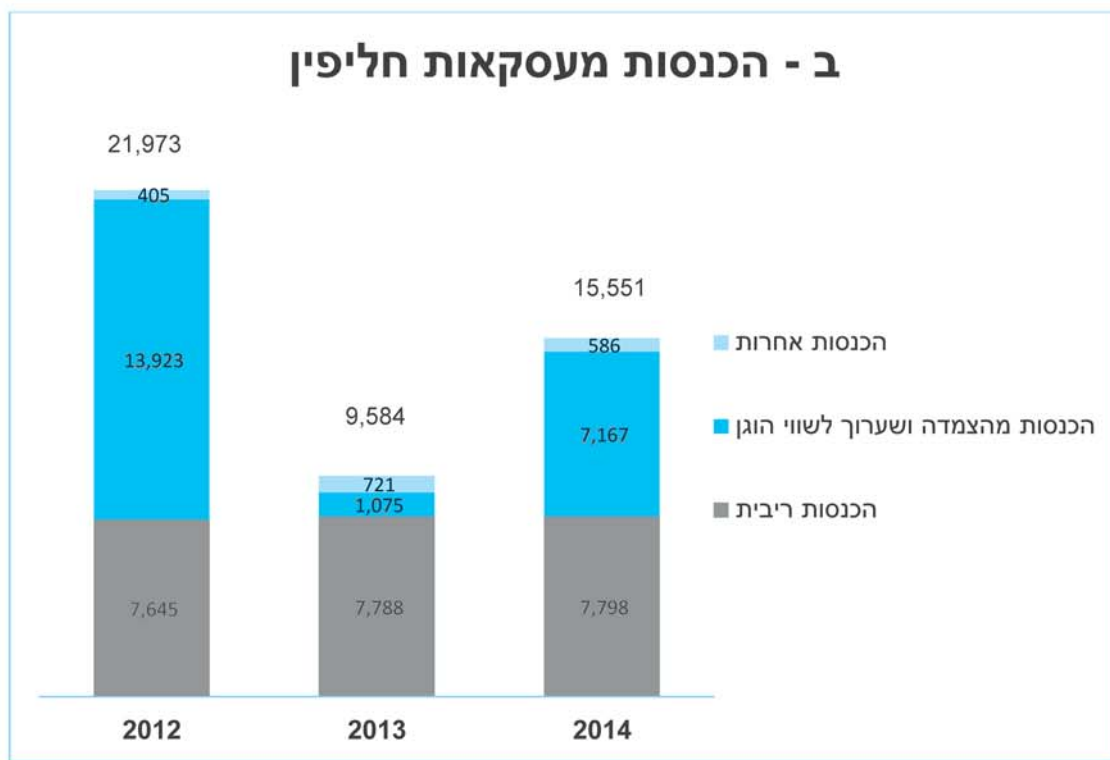
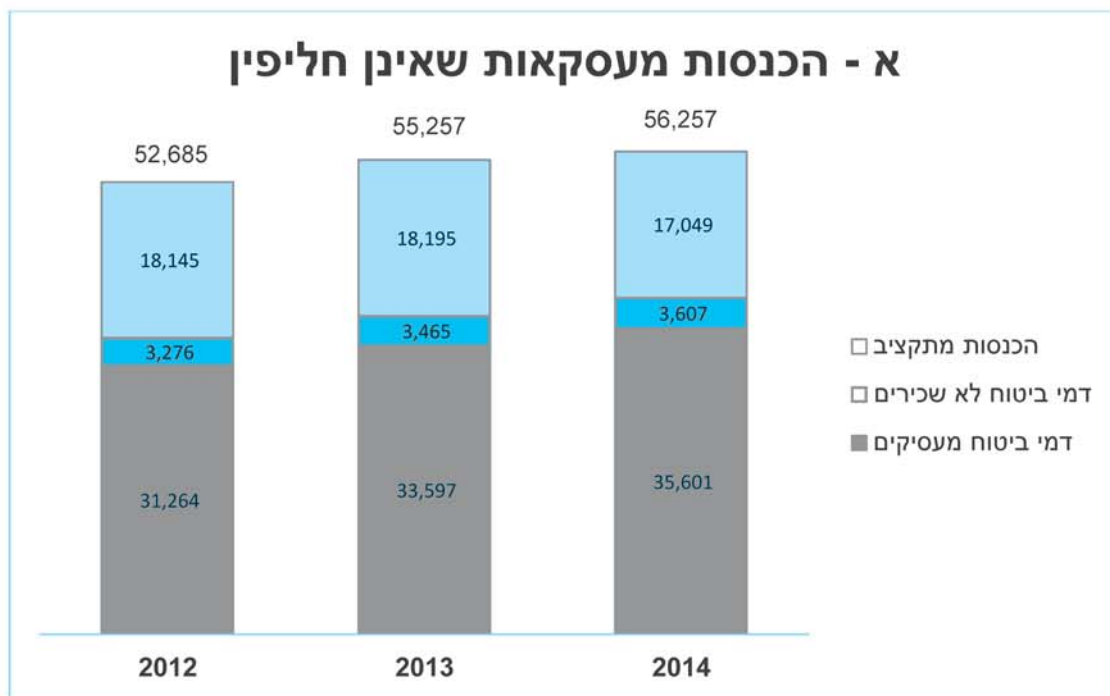
הכנסות מימון –

הכנסות המימון של המוסד לשנת 2014 הסתכמו בכ- 14,965 מיליוני ש"ח לעומת 8,863 מיליוני ש"ח בשנת 2013, גידול של 69%. הגידול בהכנסות מימון נובע משתי סיבות עיקריות: בשנת 2014 שערך של כ-7.3 מיליארד ש"ח בהתאמת איגרות החוב לפי שיטת השווי ההוגן לעומת שחיקה של כ-2.1 מיליארד ש"ח בשנה קודמת (סך הכל גידול של 9.4 מיליארד ש"ח). כנגד קיימת ירידה השנה של כ-3.4 מיליארד ש"ח הנובעת מהפרשי הצמדה על איגרות החוב, דבר שיוצר השפעה הפוכה. סך ההשפעה נטו מסתכמת בגידול של כ-6 מיליארד ש"ח בהכנסות מימון בהשוואה לשנה קודמת.

תרשים א - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (במיליוני ש"ח)

תרשים ב - הכנסות מעסקאות חליפין (במיליוני ש"ח)

גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות):

הוצאות גמלאות כוללות תשלומים על פי החוק בלבד ואינן כוללות גמלאות הממומנות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 לחוק ועל פי חוקים והסכמים אחרים. תשלומים אחרים מתייחסים בעיקר לתשלומים בעין ותשלומים אחרים על פי חוק הכוללים: הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, תשלומים לספקי סיעוד וכדומה.

הוצאות גמלאות בשנת 2014 הסתכמו ב- 59,631 מיליוני ש"ח לעומת 58,041 מיליוני ש"ח בשנת 2013 עלייה של 2.7%.

הסיבות העיקריות שגרמו לשינוי בהוצאות הגמלאות הינן:

- גידול במספר מקבלי הגמלאות בשנת 2014 לעומת שנת 2013.
- עדכון הגמלאות והתאמתן לעליית המחירים במשק - עדכון הסכום הבסיסי בינואר 2014, המהווה את הבסיס לתשלום מרבית הגמלאות, בשיעור של 1.9% (שיעור עליית מדד המחירים לצרכן בתקופה נובמבר 2012 ועד נובמבר 2013).
- קיטון בהוצאות גמלת ילדים הנובע משינוי חקיקה כדלהלן - החל מאוגוסט 2013, במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית, קוצצו באופן דרסטי קצבאות הילדים, כך שמלבד הילדים ה"ותיקים" (מי שנולדו לפני 1.6.2003) ומספרם הסידורי במשפחה הוא שלישי ואילך, סכום הקצבה נקבע באופן אחיד ל-140 ש"ח. לשאר הילדים, כלומר ילדים "ותיקים" שמספרם הסידורי במשפחה הוא שלישי ואילך, סכום הקצבה הוא 172 ש"ח לילד שלישי, 336 ש"ח לילד רביעי ו-354 ש"ח לילד חמישי ואילך. שיעור הילדים ה"ותיקים" עומד על 3.7% מסך הילדים שמקבלים קצבה.

פרוט הוצאות הגמלאות לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

גידול (קיטון) ב- %	2013	2014	
7.2	21,898	23,483	זקנה ושארים
5.6	11,076	11,695	נכות כללית
5.3	5,071	5,338	סיעוד
3.8	4,299	4,463	נפגעי עבודה
(6.7)	30	28	נפגעי תאונות
3.8	6,029	6,256	אמהות
(24.2)	6,197	4,698	ילדים
2	3,228	3,293	אבטלה
85.9	192	357	פשיטת רגל
(4.8)	21	20	הענקות מטעמי צדק
2.7	58,041	59,631	סה"כ

להלן מספר מקבלי גמלאות בענפים עיקריים*:

גידול ב- %	2013	2014	
4.1	834,000	868,000	זקנה ושארים
4.7	299,000	313,000	נכות כללית
1.9	155,000	158,000	סיעוד
4.7	64,000	67,000	נפגעי עבודה
5.3	114,000	120,000	אמהות
1.9	2,629,000	2,680,000	ילדים
2.9	70,000	72,000	אבטלה

* נלקח מתוך הצעת תקציב לשנת 2015, הכולל נתוני אומדן ביצוע לשנת 2014.

הערות לעניין מספר מקבלי הגמלאות:

- מספר מקבלי הגמלאות מתייחס למבוטחי המוסד לביטוח לאומי.
- אמהות - מתייחס למקבלי דמי לידה.
- נפגעי עבודה - מתייחס למקבלי גמלת נכות מעבודה (קבועה, זמנית, תלויים).

גידול בקרנות הביטוח

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2014 לעומת שנה קודמת הסתכם ב- 56,955 מיליוני ש"ח. ההשפעה שנרשמה בדוח על הביצוע הכספי הינה 57,097 מיליוני ש"ח (ההפרש נזקף לחובת האוצר בגין חלקו בקרנות הביטוח בענפים: סיעוד ונכות כללית).

הסיבות העיקריות שגרמו לגידול בקרנות הביטוח הינן:

- **שינויים דמוגרפיים ואחרים** - גידול של כ-62 מיליארדי ש"ח בגין מקבלי קצבה חדשים מצד אחד, וקיטון של כ-39 מיליארדי ש"ח בגין תשלומי קצבאות בשנת 2014. סך הכל גידול נטו של כ-23 מיליארדי ש"ח.
- **ריבית ההיוון** - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon). השינוי בוקטור הריביות בין שנת 2014 לבין שנת 2013 גרם לגידול של 39.7 מיליארדי ש"ח ביתרת קרנות הביטוח.

פרוט עדכון קרנות הביטוח לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

גידול ב- %	2013	2014	
127	16,358	37,201	זקנה ושארים
140	5,942	14,282	נכות כללית
104	2,494	5,095	נפגעי עבודה
8	480	519	סיעוד
126	25,274	57,097	סה"כ

שכר ואחרות -

הוצאות שכר עבודה והוצאות כלליות מוצגות בניכוי חלקם היחסי של האוצר וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994.

הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות הוצאות בגין שכר שוטף ועדכון ההפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה. סך הוצאות השכר מוצגות בניכוי החלק היחסי של האוצר וקופות החולים.

פירוט שכר עבודה ונלוות (במליוני ש"ח)

גידול (קיטון) ב- %	2013	2014	
3.4	905	936	שכר ונלוות
(40)	510	304	עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
(12.4)	1,415	1,240	
(6.5)	(354)	(331)	בניכוי - השתתפות גורמי חוץ
(14.3)	1,061	909	סה"כ שכר ונלוות

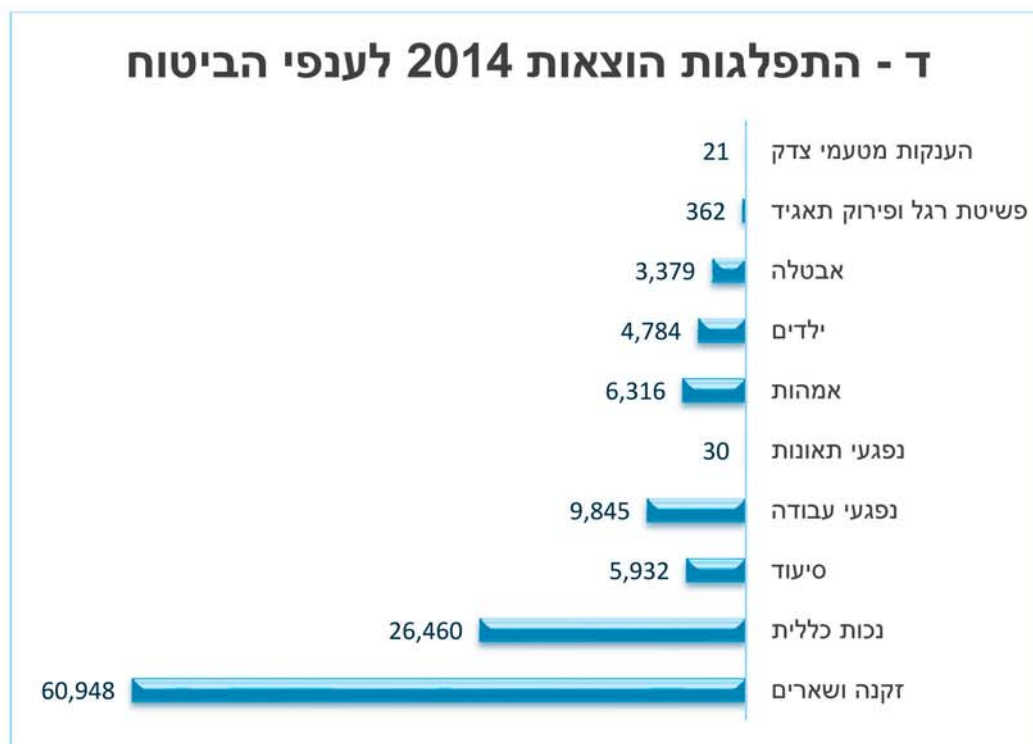
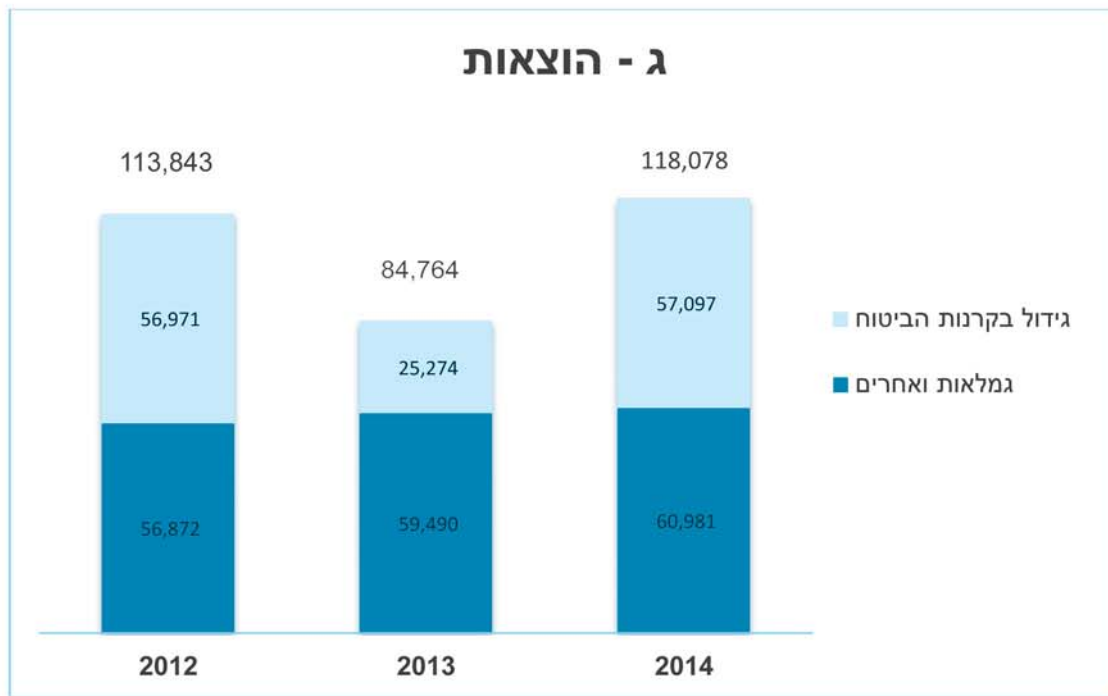
הוצאות הנהלה וכלליות הסתכמו ב- 441 מיליוני ש"ח בשנת 2014 (הוצאות בסך של 602 מיליוני ש"ח בניכוי 161 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ) לעומת 388 מיליוני ש"ח בשנת 2013, (הוצאות בסך של 518 מיליוני ש"ח בניכוי 130 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ) גידול של 13.7%.

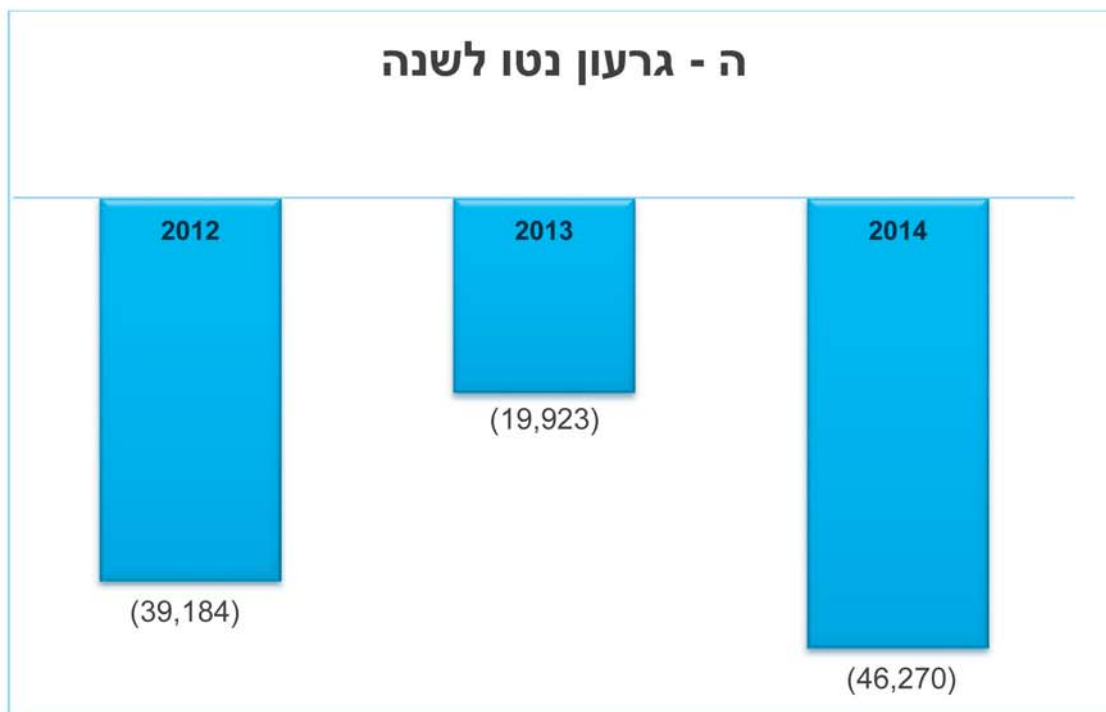

תרשים ג - הוצאות (במיליוני ש"ח)

תרשים ד - התפלגות הוצאות 2014 בין ענפי הביטוח (במיליוני ש"ח)

תרשים ה - גרעון נטו לשנה (במיליוני ש"ח)

ה. נזילות ומקורות מימון –

ליום 31.12.2014 למוסד הון חוזר חיובי בסך 1,625 מיליוני ש"ח לעומת 1,728 מיליוני ש"ח ב- 31.12.2013. הקיטון בהון החוזר נובע בעיקר מגידול ביתרת ההתחייבות השוטפת של ממשלת ישראל.

היחס השוטף של המוסד ליום 31.12.2014 הוא 1.33 לעומת 1.37 ליום 31.12.2013.

מדיניות המוסד הינה להשקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות, המונפקות עבורו על יד בנק ישראל (ראה גם באור 9 לדוחות הכספיים).

ו. ארועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. לאחר תום שנת 2014 התקבלו מספר תיקוני חקיקה העשויים להשפיע על תקציב המוסד. להלן עיקרי התיקונים כאמור, ואומדן מינהלת המוסד בדבר השפעתם על פעילותו:

בענפי הגמלאות:

- גמלת סיעוד - בעקבות העלאת שכר מינימום, החל באפריל 2015, תגדל ההוצאה בענף סיעוד (אומדן השינוי - שנת 2015 גידול של כ-230 מיליוני ש"ח).
- גמלת ילד נכה (נכות כללית) - החל בינואר 2015 הועלתה רמת הגמלה לילד נכה התלוי לחלוטין בעזרת הזולת מ-128% ל-175% (גידול של כ-70 מיליוני ש"ח לשנה)

דמי ביטוח וגבייה:

- בהתאם לחוק לצמצום הגרעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) (תיקון) התשע"ד-2014, שעבר בתחילת שנת 2014, בוצעה פריסה מחדש בגין התוספת בשיעור של 1% בדמי ביטוח מעסיקים (בשיעור הרגיל) ל-3 שנים (0.25% בשנת 2014, 0.5% בשנת 2015 ו-0.25% בשנת 2016).

אומדן השינויים:

2015 - גידול של 0.5% הנאמד בכ-900 מיליוני ש"ח.
2016 - גידול של 0.25% הנאמד בכ-450 מיליוני ש"ח.

- במקביל תערך התאמה בשיעור השיפוי מהאוצר בגין מעסיקים על פי סעיף 32 ג כדלהלן:

1.1.2014 - אחוז השיפוי 7.4%.

1.1.2015 - אחוז השיפוי 7.22%.

1.1.2016 - אחוז השיפוי 7.1%.

לא צפוי שינוי משמעותי.

2. העברת יתרות נכסים מענף ילדים לענפים גרעונים בשנת 2014 -

בישיבת מנהלת המוסד מיום 16.03.2014 ובאישור יו"ר ועדת הכספים וההשקעות של המוסד מיום 15.05.2014 הוסכם על העברת הסכומים הנדרשים לצורך איפוס הגירעונות בענפים סיעוד, אמהות, נכות כללית, נפגעי עבודה והענקות מיתרות ענף ילדים בסכום כולל של 10,844 מיליוני ש"ח.

בישיבת מועצת המוסד מיום 28.04.2015, הוסכם על ביצוע השלמה נוספת לכיסוי הגירעונות בשנת 2014 בענפים: סיעוד, אמהות, נכות כללית ונפגעי עבודה בסכום כולל של 939 מיליוני ש"ח מיתרת ענף ילדים. בגין השלמה זו, טרם התקבל אישור השר הממונה.

3. העברת יתרות נכסים מענף ילדים לענפים גרעונים לשנת 2015 -

בישיבת מועצת המוסד מיום 28.04.2015, הוסכם על העברת סכומים לכיסוי הגירעונות לשנת 2015 בענפים: סיעוד, אמהות, נכות כללית, נפגעי עבודה והענקות בסכום כולל של 12,112 מיליוני ש"ח מיתרת ענף ילדים. בגין השלמה זו, טרם התקבל אישור השר הממונה.

ז. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות:

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי של הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות, גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון של הבריאות מועברת אף היא ממשרד הבריאות למוסד.

המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

השתתפות בהוצאות מינהל -

על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק הבריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

השתתפות קופות החולים בשנת 2014 בהוצאות המוסד הסתכמו ב- 98.9 מיליוני ש"ח (שנת 2013 - 94.6 מיליוני ש"ח).

להלן נתוני גביית דמי ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח)

גידול (קיטון) ב- %	2013	2014	גביית דמי ביטוח בריאות
4.6	15,324	16,036	מעסיקים
4.9	1,831	1,920	לא שכירים
3.8	1,762	1,829	גבייה ממקבלי גמלאות
-	5	5	סעיף 58
4.6	18,922	19,790	סה"כ לפני ניכויים
7.1	(2,024)	(2,168)	ניכויים על פי חוק
4.3	16,898	17,622	סה"כ דמי ביטוח בריאות

השלמת סל וקרן לנפגעי תאונות (במיליוני ש"ח)

גידול ב- %	2013	2014	
8.5	14,761	16,023	השלמת סל - שנה שוטפת
	-	96	השלמת סל - שנה קודמת
3.7	431	447	קרן לפצועי נפגעי תאונות
9.0	15,192	16,566	סה"כ להעברה לקופות

תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלו אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות המינהל -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח.

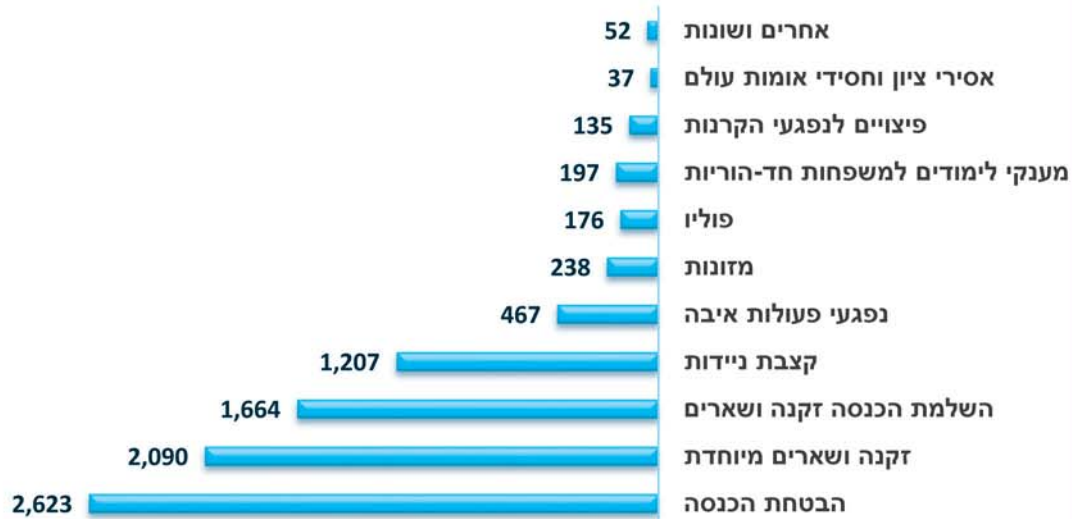
על פי שיעור ההשתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח)

גמלה	2014	2013	גידול\קטיון) ב- %
הבטחת הכנסה	2,623	2,609	0.5
זקנה ושארים מיוחדת	2,090	2,158	(3.2)
השלמת הכנסה זקנה ושארים	1,664	1,622	2.6
קצבת נידות	1,207	1,174	2.8
נפגעי פעולות איבה	467	461	1.3
מזונות	238	218	9.2
פוליו	176	194	(9.3)
מענקי לימודים למשפחות חד-הוריות	197	191	3.1
פיצויים לנפגעי הקרנות	135	142	(4.9)
אסירי ציון וחסידי אומות עולם	37	39	(5.1)
אחרים ושונות	52	28	85.7
סה"כ	8,886	8,836	0.6

תשלומי גמלאות במימון אוצר

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הבטחון (במיליוני ש"ח)

גידול ב- %	2013	2014	גמלה
23	1,098	1,351	תגמולי מילואים
25	28	35	אבטלה למשוחררי צבא קבע
-	0.3	0.3	דמי לידה לחיילות משוחררות
23	1,126	1,386	סה"כ

הנהלת המוסד מביעה את הערכתה לעבודתם של עובדי המוסד לביטוח לאומי המשתקפת בדוח זה.

פרופ' שלמה מור-יוסף
מנהל כללי

16 ביוני, 2015